

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 maja 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że G. J. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 3 grudnia 2018 roku oraz podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1 października 2013 roku do 2 grudnia 2018 roku. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w odmowa objęcia wnioskodawcy dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym była następstwem opłacenia przez niego po terminie składki za miesiąc grudzień 2018 roku, niewyrażeniem zgody na ponowne przywrócenie terminu do opłaty tej składki. Organ rentowy wskazał, że we wcześniejszym okresie ubezpieczony kilkakrotnie występował z wnioskiem o wyrażenie zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, tym samym był świadomy konsekwencji wynikających z nieopłacenia składki w terminie. /decyzja k. 1-2 plik numerowany akt ZUS/

W dniu 13 czerwca 2019 roku G. J. złożył odwołanie od powyższej decyzji, wskazując że nieopłacenie składki w terminie było spowodowane jego ciężką sytuacją rodzinną, koniecznością opieki nad chorą matką. /odwołanie z dnia 13 czerwca 2019 roku k. 3/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. /odpowieź na odwołanie z dnia 15 lipca 2019 roku k. 6/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. J. prowadzi działalność gospodarczą od 1 stycznia 1999 roku i z tego tytułu przystąpił do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. /bezsporne/

W okresie tego ubezpieczenia wnioskodawca uchybił terminowi opłaty składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe:

- w miesiącach od marca do września 1999 roku, przy czym **wyrażono zgodę** na opłacenie po terminie składek za te miesiące,

- w miesiącu grudniu 1999 roku i maju 2000 roku, przy czym **nie wyrażono zgody** na opłacenie po terminie składek za te miesiące,

- w miesiącach od lutego do maja 2003 roku oraz we wrześniu 2003 roku, przy czym **wyrażono zgodę** na opłacenie po terminie składek za te miesiące,

- w miesiącu kwietniu 2018 roku, przy czym **wyrażono zgodę** na opłacenie po terminie składki za ten miesiąc.

/wniosek k 6 plik numerowany akt ZUS/

Na dzień 25 stycznia 2016 roku na koncie ubezpieczeniowym wnioskodawcy występowała nadpłata na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 588,85 złotych, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwocie 18,77 złotych. Składki nienależnie opłacone zostały zaliczone na poczet składek za wrzesień i październik 2010 roku. /pismo k 32/

Składając w dniu 5 czerwca 2018 roku wniosek o wyrażenie zgody na opłatę po terminie składki za miesiąc kwiecień 2018 roku wnioskodawca powołał się na opisaną nadpłatę. /wniosek w pliku nienumerowanym akt ZUS /

Pismem z dnia 27 czerwca 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych – I Oddział w Ł. wyraził zgodę na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc kwiecień 2018 roku./ pismo w pliku nienumerowanym akt ZUS /

W dniu 10 stycznia 2019 roku wnioskodawca wykonał przelew bankowy z opłatą składki za miesiąc grudzień 2018 roku. Składka ta wpłynęła do organu rentowego w dniu 11 stycznia 2019 roku. /bezsporne/

Ubezpieczony w dniu 26 lutego 2019 roku złożył wniosek o wyrażenie zgody na opłacenie składki za miesiąc grudzień 2018 roku po terminie. /wniosek k. 21 plik numerowany akt ZUS/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. w dniu 28 marca 2019 roku odmówił wyrażenia zgody na opłacenie składki za grudzień 2018 roku po terminie. /decyzja k. 4 plik numerowany akt ZUS/

Ubezpieczony w dniu 4 kwietnia 2019 roku złożył wniosek o ponowne rozpatrzenie jego sprawy. /wniosek k. 3 plik numerowany akt ZUS/

Wnioskodawca ma ciężko chorą matkę, która mieszka z nim od 2 lat i wymaga stałej całodobowej opieki. W okresie tym kilkanaście razy była w szpitalu. W dniu 10 stycznia 2019 roku od rana miała bardzo wysokie ciśnienie. W związku z tym wnioskodawca musiał być z nią rano w domu. /zeznania wnioskodawcy e-protokół rozprawy z dnia 14 stycznia 2020 roku 00:12:35-00:18:37, zaświadczenie k. 12, potwierdzenie przelewu k. 4/

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie powołanych dowodów z dokumentów oraz na podstawie przesłuchania wnioskodawcy jako strony.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają, stosownie do art.6 ust.1 pkt 5 i art.12 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2019 roku, poz.300), obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu, a także - w myśl art. 11 ust. 2 - na swój wniosek dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu.

W myśl zaś przepisu art.14 ust.1 cytowanej ustawy objęcie dobrowolnie ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi i chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tymi ubezpieczeniami, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony, z zastrzeżeniem ust. a.

Objęcie dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku tylko wówczas, gdy zgłoszenie do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych zostanie dokonane w terminie określonym w art. 36 ust. 4. (art.14 ust.1a).

Zgodnie z dyspozycją art.14 ust.2 analizowanej ustawy ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe, o których mowa w ust. 1 ustają:

- 1) od dnia wskazanego we wniosku o wyłączenie z tych ubezpieczeń, nie wcześniej jednak niż od dnia w którym wniosek został złożony ,
- 2) od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono w terminie składki należnej na to ubezpieczenie - w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących, duchownych oraz osób wymienionych w art. 7; w uzasadnionych przypadkach Zakład, na wniosek ubezpieczonego, może wyrazić zgodę na opłacenie składki po terminie, z zastrzeżeniem ust. 2a;
- 3) od dnia ustania tytułu podlegania tym ubezpieczeniom.

Z przywołanego przepisu wynika zatem, że jedną z przesłanek ustania dobrowolnego ubezpieczenia jest nieopłacenie w terminie składki należnej na to ubezpieczenie.

Nie budzi żadnych zastrzeżeń stwierdzenie, że nieopłacenie w ogóle składki na dobrowolne ubezpieczenie albo opłacenie jej w całości po ustawowym terminie rodzi skutek przewidziany w przepisie art. 14 ust. 2 pkt 2. Skutek ten powstaje ex lege, bez względu na wolę stron.

Oczywistym jest bowiem, iż przez pojęcie nieopłacenia składek na dobrowolne ubezpieczenie społeczne należy rozumieć nie tylko nieopłacenie tej składki, ale również kilkudniowe opóźnienie w opłacie składek, jak również i jej opłacenie z uchybieniem terminu, czy też w niepełnej wysokości. Podobne stanowisko zajmuje Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 28.04.2000r. wydanym w sprawie III AUa 88/00 oraz Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 27.04.2000r. wydanym w sprawie III AUa 66/00).

Osoba składająca wniosek o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym i oczekująca świadczeń od organu rentowego, zobowiązana jest do opłacania składek na to ubezpieczenie w terminie i we właściwej wysokości. Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie III AUa 1514/99.

Jednakże w uzasadnionych przypadkach, mimo opóźnienia z zapłatą składki, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może na wniosek zainteresowanego wyrazić zgodę na opłacenie składki po terminie, czyli uznać, że mimo nieopłacenia składki w terminie ubezpieczenie nie ustało.

Spór pomiędzy stronami niniejszego postępowania sprowadza się do tego czy G. J. podlegał dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 3 grudnia 2018 roku. Istotę sporu w niniejszej sprawie stanowiła ocena zasadności odmowy „przywrócenia terminu” do opłacenia składki za miesiąc grudzień 2018 roku.

W ustawie nie zostały określone przesłanki "wyrażenia zgody" na opłacenie składki po terminie, wskazano jedynie, iż zgoda taka może zostać wydana w uzasadnionych przypadkach. Nie oznacza to jednak przyznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych niczym nieograniczonego uznania w uwzględnieniu lub nieuwzględnieniu wniosku o wyrażenie zgody. Przyznana kompetencja winna być wykonywana według sprawdzalnych, sprawiedliwych kryteriów.

W doktrynie prawa administracyjnego przyjmuje się, że uznaniowość decyzji nie oznacza dowolności w ich podejmowaniu. Użyte w przepisie art. 14 ust. 2 pkt 2 określenie "może" nie oznacza pełnej dowolności. Nie ma przy tym znaczenia, czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje odrębną decyzję, czy też rozstrzyga daną kwestię jako przesłankę wydania decyzji o określonej treści. W tym drugim przypadku, w razie poddania decyzji kontroli sądowej, badanie obejmuje wszystkie okoliczności, także te, które stanowiły przesłanki zaskarżonego rozstrzygnięcia.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych oraz literaturze przedmiotu jako przyczyny uzasadniające wyrażenie zgody na opłacenie składek po terminie w rozumieniu art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wskazuje się m.in. chorobę ubezpieczonego, nagły wyjazd, brak pieniędzy wywołany czynnikami niezależnymi od ubezpieczonego, siłę wyższą, wypadek losowy, czy też inne okoliczności, które obiektywnie wyjaśniają, że zapłata składek w terminie była niemożliwa albo niezapłacenie ich w terminie było niezależne od woli ubezpieczonego, a samo niezapłacenie składek w terminie nie było spowodowane tylko zaniedbaniem (brakiem staranności) ubezpieczonego. Zgoda na opłacenie składki po terminie, co wymaga podkreślenia, nie wiąże się z koniecznością wystąpienia szczególnie uzasadnionego, wyjątkowego przypadku, czy szczególnie uzasadnionych okoliczności. Powołany ostatnio przepis nie powinien być interpretowany z nadmiernym rygoryzmem, tak aby każde uchybienie terminowi opłacenia składki niejako automatycznie prowadziło do wyłączenia z ubezpieczenia, bez względu na zaistniałe okoliczności. Przez przypadek uzasadniony należy więc rozumieć taki, który obiektywnie usprawiedliwia i tłumaczy, dlaczego składka nie została w terminie opłacona w należnej wysokości (por. powołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2016 r., I UK 35/15; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 lipca 2017 r., III AUa 1434/16 - LEX nr 2333181 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 marca 2018 r., III AUa 671/17 - LEX nr 2490989).

Nadto Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 stycznia 2016 r., I UK 35/15 wskazał, że przedsiębiorca odpowiada za działania i zaniechania biura rachunkowego, z którego usług korzysta, jak za własne działania i zaniechania. Nie oznacza to jednak, że w żadnej sytuacji błąd biura rachunkowego (albo błąd samego płatnika składek) przy dokonywaniu wyliczenia należnej składki nie może stanowić uzasadnionej przyczyny uwzględnienia wniosku ubezpieczonego o wyrażenie zgody na opłacenie składki po terminie. Uwzględnienie takiego wniosku w każdej sytuacji zależy od konkretnych okoliczności indywidualnego przypadku. Wniosek o wyrażenie zgody na opłacenie składki na dobrowolne ubezpieczenie społeczne po terminie może być uwzględniony przez organ rentowy nie tylko w wyjątkowych i szczególnych okolicznościach, lecz w każdym przypadku, gdy nieopłacenie składki w terminie jest obiektywnie usprawiedliwione (art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 300).

Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie wykazał, że wnioskodawca opóźnił się z opłatą składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe tylko jeden dzień. Składka na to ubezpieczenie wpłynęła na konto organu rentowego w dniu 11 stycznia 2019 roku, pomimo wydania przez odwołującego polecenia zapłaty dzień wcześniej.

Jak wynika zaś z przesłuchania G. J. powodem opóźnienia był stan zdrowia jego matki, która – będąc osobą schorowaną, wymagająca całodobowej opieki, w dniu 10 stycznia 2019 roku poczuła się gorzej, wzrosło jej bardzo ciśnienie, co wymagało skupienia wnioskodawcy na jej osobie.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle poczynionych w sprawie ustaleń – nieznaczne uchybienie tego terminu, usprawiedliwione jest okolicznościami, a zatem negatywna decyzja organu rentowego w przedmiocie wniosku ubezpieczonego o wyrażenie zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe nie była uzasadniona.

Oceniając odmowę przywrócenia terminu Sąd nie może tracić z pola widzenia całego kontekstu działania wnioskodawcy, który podlega ubezpieczeniu chorobowemu od 1999 roku. Zdarzały się wprawdzie wcześniej uchybienia w zakresie terminowości regulowania przez niego składek, jednak dotyczą one odległego okresu – lat 1999, 2000 i 2003.

Wnioskodawca w toku niniejszego procesu wykazał nadto, że wyrażenie zgody na opłacenie po terminie składki za miesiąc kwiecień 2018 roku – wobec istniejącej nadpłaty na jego koncie – nie było konieczne.

Tym samym uznać należy, że G. J. wykazał w przedmiotowej sprawie okoliczności uzasadniające opłacenie składki za miesiąc grudzień 2018 roku z jednodniowym opóźnieniem.

Sąd rozpoznający przedmiotową sprawę uznał, że odmowa przywrócenia przez organ rentowy terminu do opłaty składki za miesiąc grudzień 2018 roku - w świetle powyższych okoliczności - nie zasługuje na aprobatę.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że G. J. podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 3 grudnia 2018 roku.